

De Hervaut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1831 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 22 October 1893. N°. 826.

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f. 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent. Aanvragen en vermelding van bedragen en Verlangingen 10 Cent. per regel.

Van het Gebed.

ZONDAGSOPDEELING XLV.

En in dien dag zult gij mij niet vragen. Voorwaar, voorwaar ik zeg u: al wat in den Vader zult bidden in mijnen naam, dat zal Hij u geven.
Joh. 16: 23.

VIII.

Voor een gebed, in den heiligen zin des woords, is alzoo niet slechts de kennis van den Heere onzen God, maar ook de kennis van onszelf noodig. Immers alleen wie God in zijn rijkdom en zichzelf in zijn schamele en schuldige armoede kent, zal uit zijn diepen goed en dood tot de Fontein van alle goed zijn toevlucht nemen; *althans indien hem de weg hiertoe ontstond wordt.* En dit nu brengt ons tot wat de Catechismus ten derde als eisch voor der Christenen gebed stelt, te weten dat ze bidden zullen in Jezus' naam. In dien naam toch, en in dien naam alleen moet voor Gods kinderen, de vaste grond liggen, dat niettegenstaande wij zulks onwaardig zijn, God de Heere ons nochtans om Christus' wille verhooren wil.

Ook hierbij echter sluipen geen misverstanden in. Er staat toch niet, dat er op zichzelf, buiten Christus, geen gebed bestaanbaar is; maar alleen, dat der Christenen gebed aan dit beding gebonden is. Stelt ge u dus voor, dat de zonde niet ware gekomen, en denkt ge u het paradijs leven in stilte, heilige ontwikkeling, rustig voortgezet, dan zou er zeer zeker ook gebed geweest zijn, maar overmits er geen Heiland zou gekomen zijn, zou er ook geen sprake kunnen geweest zijn van een bidden in den naam van Jezus, of van een gehoorde en verhoorde naam, "om Christus' wille." Ook vergete men niet, dat Jezus, nog eer hij Gethsemane inging, aan zijne jongeren den dag voorspeld heeft, waarop hij als Hoogepriester niet meer voor hen bidden zou. Er staat toch in Joh. 16: 26: "In dien dag zult gij in mijnen naam bidden; en ik zeg u niet, dat ik den Vader voor u bidden zal; want de Vader zelf heeft u lief, omdat gij mij liefgehad hebt." Op de omstandigheid, dat in het *Onze Vader* zelfs de naam van den Christus niet voorkomt, komen we bij Vraag 119 terug, en kan, in verband met ons onderwerp, thans dus slechts ter loops worden gewezen.

Dat ons een toegang ontloet moet worden; dat we, eer we bidden zullen, nog voornamelijk vrijmoedigheid moeten ontvangen om voor Gods aangezicht te verschijnen; en dat we deswege een Voorpraak en Hoogepriester van noodte hebben, ligt dus volstrekt niet in onze natuurlijke verhouding tot God als onzen Schepper en onzen Heere. Op zichzelf ligt de plicht en het recht van het gebed veel eerder in onze schepping naar den beelde Gods besloten. Het gebed is den mensch in het paradijs niet uitwendig geleerd, maar was hem even natuurlijk, als voor het jonge wicht het zoeken van de warme moederborst is. Bidden was voor wie nog niet viel, de ademtocht van zijn hart naar den Oorsprong en het Einddoel zijns levens, gelijk beide in het Eeuwige Wezen vereenigd zijn. Wat

van dit oorspronkelijk gebed, ook na den val, nog onder menschen en volken overbleef, draagt dan ook datzelfde karakter. Een priesterkoning als Melchizedek, hoe wel zelf schaduwbeeld van den Middelaar, zal wel niet in den naam van Jezus hebben gebeden. In de godsdienstige overlevering der afgedoolde volken vindt men niet zelden gebeden en lofverheffingen, die, over de afgeden heen, zich nog richten tot den God van hemel en aarde. En ook nu nog komt er menig gebed voor van overheden en volksvergaderingen, die op den bodem van deze natuurlijke religie staan, en wier gebed, in die kwaliteit, deswege nooit een gebed in naam van Jezus zijn kan. Zij, die ook bij de wederinvoering van het gebed in sommige gemeenteraden, vergaten op dit onderscheid te letten, stonden er dan ook ten onrechte op, dat zulk een publiek gebed een gebed in naam van Jezus zijn zou. Een gebed in Jezus' naam is alleen daar mogelijk, waar alle bidders saam van zijn heiligen naam professie doen, en ook de vergadering of de kwaliteit, waarin men optreedt, openbaar aan de belijdenis van Jezus' naam verbonden is. Toen onder onze aloude republiek de Overheid als zoodaalg professie van de Gereformeerde religie deed, toen stond al wie bad in zulk een vergadering, niet alleen persoonlijk voor zich zelf, maar ook in zijn kwaliteit, als lid der vergadering, met den Middelaar in rechtstreeksch verband. Thans daarentegen is dit niet meer alzoo, en deswege gaat het niet aan, nu te doen, wat men destijds deed, door ook thans nog officieel, als we ons zoo mogen uitdrukken, het gebed in Jezus' naam op de lippen van elk raadslid te leggen. Reeds het feit dat zulk een raadslid of een Jood of een Moderne zijn kan, sluit dit uit. Men lette er daarom wel op, dat het gebed van een Melchizedek, het gebed der mannen van Ninevé en zooveel meer niet uit den wortel van den Christus opkomt, en alsoo niets met "der Christenen gebed" uitstaande heeft, maar naderwijze en naboeijing is van het oorspronkelijk gebed in het paradijs. Het recht tot zulk een gebed vloeit voort uit den plicht er toe. God wil, dat alle creatuur, dat sprake ontving, Hem zal aanroepen. En daarom alle bewust creatuur moet bidden. En dit nu doet, wie *meerdere* genade ontving, op geheel eigenaardige wijze in den naam van Jezus; maar ook wie buiten die genade staat, moet het toch doen, zij het ook op zijne, o, zoo gebrekkige en zeer onvolkomene wijze. Het is daarom zoo ongerijmd, indien men, waar een dussgenaamd neutraal gebed wordt gedaan, om zich uit de verlegenheid te redden, saam het *Onze Vader* gaat bidden. Immers het *Onze Vader* is van alle Christelijk gebed juist het meest Christelijk, en daarom eigenlijk alleen te bidden door wie de genade kent van kind van God te zijn.

Dese tweedele soort gebed hield men dus wel uit elkander. Er is een gebed der Christenen, dat natuurlijk buiten de gemeenschap van Christus onbestaanbaar is; maar er is ook een gebed van de nog dolende zondaren, die bij niets anders wandelen dan bij het natuurlijke licht; en ook dit laatste gebed heeft betekenis. Gelijk de heilige apostel Paulus zegt, dat de Heidenen, hoewel zij de wet niet kennen, nochtans zichzelf een wet zijn, hun gedachten onder elkander een bescheidende of ook ontschuldigende, en gelijk

de Atheners een altaar hadden opgericht voor den onbekenden God, overmits "uit de schepselen van den aarde" der schepping aan beide Gods eeuwige kracht en zijn goddelijkheid verstaan en doorzien worden", zoo drijft ook nu de naderwijze van het beeld Gods in den gevallen zondaar, duizenden bij duizenden uit tot een soms roerend gebed, waaruit diepe eerbiedenis en heimwee spreekt. En al is nu zulk bidden onzuiver en buiten de verzoening staande, en al mag het nimmer in waarde met der Christenen gebed vergeleken worden, toch staat het huisgezin, de stad, het dorp, het land waarin dit gemeene gebed nog in eere bleef, aanmerkelijk hooger, dan die andere kringen, waarin men met alle gebed en alle dankzegging brak. Zels ook al bidt men in zulke kringen niet meer, en al spreekt men, gelijk bij de ontmoetingen van de Kroon met onze Staten-Generaal, nog slechts uit, dat men zijn hopen steit op den zegen Gods en in de hoede Gods elkander aanbeveelt, zoo heeft zels die zwakste uiting nog altoos betekenis, en zou het achteruitgang zijn, indien ook dit teor loor ging. Ook bij familiesamenkomsten, waar geloovigen en niet geloovigen saam handelen moeten, behoort om het verschil van godsdienstige overtuiging, daarom het gebed niet achterwege te blijven, mis ten dezer wezenlijke betekenis van dit Melchizedeks-gebed, als we ons zoo mogen uitdrukken, maar inzicht. Hierbij zij echter opgemerkt, dat dit alleen geldt van familiesamenkomsten, waarin de geloovige en niet-geloovige leden der familie op voet van gelijkheid staan, en dat dit dus niet moet toegepast bij een doopplechtigheid of huwelijkswijding of een begraving, overmits het hier godsdienstige plechtigheden niet van de familie, maar van een bepaald huisgezin geldt, en hierbij alsoo de Christen huisvader of Christen huismoeder persoonlijk den toon van het Christelijk gebed inzetten, en familieleden, die er bij komen, maar den Christus niet kennen, hierbij niet als gelijken, maar als deelende in *anderer* vreugd of leed, toetreden.

Veel hooger intusschen staat uit den aard der zaak wat de Catechismus noemt "der Christenen gebed", en dit gebed is, vanzelf en ongedwongen aan den naam van Jezus verbonden. Dit wil nu niet zeggen, dat zulk een gebed geen gebed zou zijn, indien de naam van Jezus niet uitdrukkelijk genoemd wordt. Dan toch zou het allovermaakt gebed onchristelijk zijn. Veel eerder dient dan ook beleiden, dat er heel wat gebeden zijn uitgesproken, waarin Jezus' naam zeer luide werd uitgesproken, en die toch onchristelijk waren; terwijl omgekeerd, ook waar Jezus' naam niet genoemd werd, het gebed vaak in echten zin Christelijk was. Maar evenmin mag het daarom zóó worden opgevat, alsof "bidden in Jezus' naam" eigenlijk niet anders betekenen zou, dan bidden in den geest van Jezus, zoals Jezus, ware hij in onzen toestand, zijn gebed zou uit spreken. Dit toch ware een gansch ongelooft voorstelling van de zaak. Ge zouft dan Jezus alleen als uw voorbeeld aemen en verhooren als uw Verlosser. Hij zou ook in het gebed u niets anders zijn dan een gewaardeerd en hoog staand voorganger, maar toch gij zouft op uw beurt, er trachten te komen gelijk hij. Gij

zoudt naast hem voor God gaan staan, terwijl hij moet staan tusschen u en uw God in. En hier nu ligt die gewichtige belijdenis van den toegang en de toelating tot den troon der genade, en de vrijmoedigheid om in te gaan, waarop de Schrift ons met zooveel nadruk spreekt. In verband met deze quaestie spreekt de heilige apostel Paulus zelfs van "het eeuwige voornemen, dat God gemaakt heeft in Christus Jezus onzen Heere, in dewelke wij hebben de vrijmoedigheid en den toegang, met vertrouwen, door de genade". Dit is het, dat we "een Voorpraak hebben bij den Vader, Jezus Christus, den Rechvaardige". Het is dit stuk waarover onze belijdenis zich in Art. 26 zoo breed en in zoo roerende taal uitlaat, verwijzende naar het zeggen des apostels: "Laat ons dan met vrijmoedigheid toegaan tot den troon der genade, om geholpen te worden, ter bekwaamheid tijd." Hier juist schittert al de glans van Christus' Hoogepriesterschap naar de ordening van Melchizedek. En hier komt uit wat ons zoo troostrijk bevestigd wordt, dat Christus ook leeft om voor ons te bidden.

Zult ge nu zeggen, dat de wereld, die bidt zonder den Christus te kennen, dan een voorrecht boven den Christen geniet, daar zij uit zichzelf nadert, en de Christen niet anders dan in Jezus' naam? Dit ware een ongerijmdheid. Maar zoo ligt de zaak dan ook niet. Laat ons door een vergelijking met wat aan het hof der vorsten geschiedt, dit ophelderen. Wie vooral in Oostersche landen, maar te deele ook nog in onze Westersche landen, een verzoek tot zijn vorst wil richten kan dat, op tweeërlei wijze, doen. Hij kan het, gelijk dit in den regel geschiedt, doen door een adres of een petitie of request, dat hij uit de verte inzendt, en waarvan hij ternauwernood weet, of het onder 's konings oogten komen zal, veel min of de vorst er eenig regard op zal slaan. Maar er is nog een weg. Een geheel andere. Dan zoekt men met de lieden van 's konings hofhouding in verstandhouding te treden, men poogt hun gunst te winnen, men roept hun voorpraak in, en na gaat men zelf ten hove, verscheijnt persoonlijk voor den troon, ontvangt vrijen toegang en inleiding, en draagt nu met vrijmoedigheid zijn belangen voor. En juist ditzelfde verschil bestaat nu hier. Het Melchizedeks-gebed, als we ons zoo mogen uitdrukken van de lieden die Christus niet kennen, is het inzenden van een request of een petitie uit de verte; en daarentegen der Christenen gebed is het binnengeleide worden voor den Troon der genade, om steunende op de voorpraak van wie aan Gods rechterhand zit, de gunste, de genade en den zegen Gods te verwerven. En weet men nu op aarde reeds, hoe geheel andere betekenis zulk een audientie heeft boven een bloot request, zoo kunt ge bij manier van vergelijking hier naar afmeten hoever der Christenen gebed in betekenis en waardij boven zulk een Melchizedeks-gebed uitmunt.

Hoe men het toch wende of keere, het feit ligt er eenmaal toe, dat de Christenen, als we ons zoo mogen uitdrukken, in nauwere betrekking tot God zijn gebracht. Hij is hun Vader in de hemelen geworden en zij werden wedergeboren tot zijn lieve kinderen. Zoo zijn ze dan nu zijn volk. Verkoren op wie zijn welbehagen rust,

omdat Hij hen verkoren heeft. En gelijk gij zelf uw oogappel, zoo mint God de Heere die de zijnen zijn. Hier is dus een geheel andere betrekking ontstaan. De verhouding is een geheel andere geworden. Eerst stond men vervreemd van het leven Gods en was men bijwoner. Nu is men Gode toegebracht en is een huisgenoot Gods, geroepen tot een eeuwige erfenis, terwijl onze plaats in het Vaderhuis reeds voor ons bereid wordt. En gelijk nu uw omgang en uw persoonlijk verkeer geheel anders met uw huisgenooten en vrienden, dan met uw bureu en van verre staande kennissen is, zoo ook is de omgang, dien God de Heere met Zich aan zijn heiligen vergunt een geheel andere dan het sobere en meer op een afstand gevoerde verkeer, dat de anderen met Hem hebben.

Omdat ge nu met uw huisgenooten en vrienden op zeer intieme voet verkeert, daarom zult ge niet zeggen, dat uw ontmoeting met bekenden die van verre staan maar moet afgesneden; en zoo ook moogt ge nooit beweren, dat, overmits het gebed van de huisgenooten Gods zooveel inniger kan zijn, daarom de aanspreking van wie nog van verre staan, maar liever moest verstommen. Maar even verkeerd als ge zoudt doen, door ter wille van uw verkeer met den breeder kring van uw bekenden, de eigenaardige waardij van uw intiemer omgang met uw huisgenooten te onderschatten, even afkeurswaardig zou het zijn, indien ge om de waardij van het Melchizedeks-gebed, het veel hooger staande gebed van de kinderen Gods in betekenis gingt verkleinen.

En die hogere betekenis ontleent nu der Christenen gebed juist daaraan, dat ze bidden in den naam van Jezus. Een kind van God komt in het gebed tot hooger eer, maar niet dan na vooraf door dieper vernedering te zijn doorgestaan. Wie toch met den naam van Jezus op de lippen voor den Troon nadert, heeft zichzelf eerst geheel prijsgegeven, en belijdt in zichzelf niet alleen alle verhooring, maar ook alle gebed geheel onwaardig te zijn. De lieden die van verre staan en tot God roepen, kennen hun schuld en verwerplijkheid voor God niet, en zijn daarom vreemd aan alle besef, dat ze een Voorpraak, een Hoogepriester en Middelaar van noodte zouden hebben. Hun laatste het aan die kennis van schuld en zonde, waarvan de diepte eerst bij het licht van den Heiligen Geest ontdekt wordt. Zij zien hun onwaardigheid niet in, en kennen wel het ontzag voor de Majesteit van den hoogen God, maar niet het schuldbesef van den gevallen zondaar; en juist dit besef hen tot iniger verstandhouding met dien hoogen God door te dringen. Maar juist dit is dan ook het eigenaardige in wie zich een kind van God weet, dat hem over die diepte van zijn val en over die onafzienbaarheid van zijn schuld voor God het licht is opgegaan, en dat hij door den inblik in de diepte van zijn nood en dood naar den Redder van zondaren is uitgedreven, nu achter hem schuilt, achter hem aan voor den Troon der genade treedt, en eigenlijk slechts na durft bidden wat zijn Heiland hem voorbidt en voor hem bidt van den Vader. En uit die twee nu wordt eerst die ware gebedsstemming geboren, die gemengd is uit de twee schijnbaar tegenstrijdige gewaarwordingen van *onmoedigheid* en *vrijmoedigheid*. Veler brutaal

De martelaren.

CXXXVII.

SIMON LALOE.

Wat Enabden en Frankendaal geweest is voor de Nederlandse geloovigen, die om der waarheidswil vervolgd werden, is Genève geweest voor menigen Franschen Gereformeerde, die de vervolgingen van de wereldlijke en geestelijke machten wilde ontvluchten. Ook Simon Laloe, van Soissons geboortig, is na zijne bekeering naar Genève gegaan en heeft daar als brillenmaker zijn kost verdiend. Omstreeks het midden des jaars 1553 begaf hij zich voor zijne zaken naar Frankrijk in gezelschap van eenige vrienden en medegeloovigen. Hij bereikte Lyon, doch werd daar gevangen genomen. Dit geschiedde Dinsdag den 27en Sept. 1553. Toen hij voor den vicomte (een rechterlijk ambtenaar waarschijnlijk) gebracht was, onderzocht deze hem op drie punten, te weten de plaats zijner woning, zijne belijdenis en omtrent zijne geestesverwanten. Wat het eerste betreft gaf hij ten antwoord, dat hij naar Genève was gegaan met zijne familie, om er vrij en ongehinderd Gods Woord te kunnen hooren. Bij het tweede punt gaf hij een volledige belijdenis van zijn geloof; meer dan hem gevraagd werd zeide hij. Het derde punt was voor de vijanden het voornaamste, naar Laloe antwoordde hun, dat hij niet wist wat van zijne tochtgenooten was ge-

worden; en zijne vrienden die had hij in Genève; namen wilde hij echter niet noemen.

Toen nu de vijanden der waarheid, welke naar de Schriften is, zagen, dat Laloe de gereformeerde belijdenis beleed, dus in hunne oogten een ketter was, procedeerden zij verder tegen hem tot zijne veroordeeling.

Het vonnis des doods werd over hem uitgesproken. Dinsdag den 27en Nov. 1553 werd het aan hem voltrokken. Eer hij naar de strafplaats geleid werd had er in den kerk een aangrijpend tooneel plaats. De heul toch, die gekomen was, om hem te binden en weg te leiden, ontving hij niet een blijmoedig gelaat en hem kussende zeide hij: "Mijn vriend, ik heb van daag nog niemand gezien, die mij liever was, dan u." Daarop sprak hij zoo ernstig met den heul, dat deze de tranen in de oogten kreeg en neerslachtig naast hem op den wagen zat. Eer Laloe stierf had hij vurig voor zijne vijanden. Nog nooit was Jacques Sylvestre — zoo heette de heul — de uitvoering van zijn ambt zoo moedelijk gevallen als dien dag. Hij kon er niet meer aan denken nog eens onschuldig bloed te vergieten. Daarom vroeg hij onslag uit zijne betrekking en toog naar Genève. Groot was het berouw van dezen man over het kwaad, dat hij tegenover zoovele kinderen Gods had begaan. Hij dacht, dat er voor hem geen vergeving meer zou zijn. Maar zijne medegeloovigen troostten hem en wezen hem op Jezus Christus, wiens bloed van alle zonden reinigt.

ETIENNE LE ROY en PIERRE DENOCHAU.

Uit la Beaussie de France riep de Heere in dezen tijd twee zijner dienaren, om het Evangelie zijns Zoons te openbaren. Een dezer was Etienne le Roy, geboortig van Chaulons, een dorpje op twee mijlen afstands van

Chartres. Enigen tijd had hij gewoond in Straatsburg, waar hij zich voegde bij de Franse kerk. Vandaar teruggekeerd zijnde in zijn vaderland, vestigde hij zich te St. Georges-sur-Eure, een vlek niet ver van Chaulons gelegen en werd er notaris. Als zoodanig had hij eenen klerk noodig, waartoe hij zekeren Denochau koos. Deze Denochau had vroeger te Genève gewoond en was daar zoo gevorderd in de kennis van Gods Woord, dat hij in staat was om onkundigen te onderwijzen en goddelozen te bestraffen.

Niet lang hadden heer en knecht samen gewoond, toen er over hen gesproken werd. Zij werden verdacht van ketterij. Men noemde hen Lutheranen. Kort daarop verscheen te hunnen huize het hoofd der marechaussee (oorspronkelijk ingesteld door Frans I, om tegen vagebonden en menschen zonder huisvesting te procederen) die hen gevangen nam, naar de stad Chartres bracht en daar in den kerk van den bisschop zette.

Daar werden zij naar hun geloof gevraagd. Beiden beleiden de ware leer des Evangelies. Denochau vond zelfs een middel om in den kerk zijne geloofsbelijdenis op te schrijven en achter te laten. Hierdoor zijn wij enigszins bekend geworden met wat hem in den kerk wedervoor. Want niets was in die dagen der vervolging moedlijker dan de acten en de belijdenissen voor den rechter van hen, die om de zuivere leer gevangen gehouden werden in handen te krijgen, daar dit veelal met de martelaren zelve werden verbrand.

Denochau dan verhaalt in zijn handschrift, dat hij, ondervraagd naar zijn geloofsbelijdenis, de bekende 12 artikelen van ons algemeen christelijk geloof eenigszins uitgebreid zijnen rechters heeft voorgehouden. Daarna werd hem gevraagd, wat hij wel dacht van de heiligen in het Paradijs of zij de macht bezaten ons te helpen en

of wij ze mochten aanroepen. Hierop zeide de martelaar, dat hij die heiligen gaarne hooggachte en God in hen verheerlijkte; maar aanroepen, te hulp roepen, neen dat mocht niet, het zou heiligschennis zijn.

Evenzeer verwierp onze martelaar den paus als stedehouder van Christus; de leer van het vagevuur en die van de transsubstantiatie (wezenverandering) waren onschrijftelijk.

Op deze belijdenis, zoo eindigt Denochau zijn geschrift, berust mijn doodvonnis. Zij zeggen, dat ik God en de kerk gelasterd heb. Blijkt dat hieruit. Immers neen. Wij zijn ook niet de lasteraars en dwaalgeesten, maar zij, die de arme wereld doen dolen.

Wat Etienne le Roy betreft, hij heeft ook de goede belijdenis beleiden, maar niets te boek gesteld.

Alleen heeft hij enige geestelijke liederen samengesteld, die zijn geloof en zijne hopen verkondigen. Zijn hoogste genot was die liederen te zingen en God groot te maken.

Nadat zij door 's Heeren genade volstandig geheven waren in hunne belijdenis, zijn beide martelaren ter dood veroordeeld. Het had hun niet aan verzoeken gebroken. Zelfs de bisschop had alle moeite gedaan om hen van hun geloof af te brengen. Toen zij wisten, dat zij sterven moesten teekenden zij hooger beroep aan, zich beroepende op het hof van Parijs. Dit deden zij niet omdat zij weigerden te sterven, maar om ook voor de grooten der wereld, den naam des Heeren groot te maken.

Na eenigen tijd, bevestigde het genoemde hof het geslagen vonnis. Kort daarop werd aan beide martelaren in de stad Chartres, het vonnis voltrokken. Dit geschiedde in het jaar 1553.

DE GAAY FORTMAN.

